

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Idem probatur iuxta principia propria Scholasticorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT XI.

Idem probatur juxta principia propria
Scholasticorum.

ET reuera, si principia inter Scholasticos etiam certa explorare voluerimus, difficulter ab eis ratio dari poterit, cur non voluntatem illam perpetuam retinendam iustitiae & fruendam Deo, quam Augustinus liberissimam esse docet, non liberam esse fateantur. Admittunt enim ipsi id quod Catholica fides fateri cogit, veram arbitrii libertatem nullo pacto indifferentiam contrarietatis (hoc est, boni & mali) postulare, sed defectum esse libertatis, posse peccare, hoc est, à bona voluntate posse deficere, secundum illud sancti Anselmi ab omnibus postea approbatum: *Nec libertas est nec pars libertatis, potestas peccandi*. Superest igitur exercitii indifferentia, qua scilicet possit arbitrium varias bonarum actionum species agere, vel certe agere & non agere. Sed indifferentia ad species diversas bonarum actionum libertati essentialis esse non potest. Quid si enim arbitrium iustissimis Dei legibus unam tantum determinatam speciem agere jubeatur, quam nisi faciat, peccati reum sit, manifestum est, nullam ad ceteras, nisi peccare velit, quod jam exclusimus, indifferentiam superesse. Ipse Deus, si loqui velit, non potest nisi verum dicere, si promittit, fidelis est, & se negare non potest; sola igitur indifferentia agendi & non agendi restat, quae proprie est exercitii. Sed & ista in Deo prorsus perit, hoc ipso quo semel immobili voluntate voluit atque statuit quid in singulis circumstantiis agendum sit, quam retractare non potest. Quis propter hoc dumtaxat esse liberum, indifferentem esse ad agendum & non agendum, liber fuisse Deus dici potest, liber vero esse non potest. Imò vero nec liber fuisse dici potest. Quando enim liber fuerit, cum ab aeterno, hoc est, sine ullo initio semper ad agendum vel non agendum determinatus fuerit? An ad instantia rationis veniendum erit, ut realem in Deo libertatem invenire possimus? Sed salebras istas rationis imaginantis transeamus, & velut veram illam responsionem amplectamur, quae dicitur idcirco Deum non esse liberum, quia in illo instanti rationis liber, hoc est, indifferens fuit, & ex propria se libertate determinavit; in qua determinatione, propter naturae voluntatisque constantiam, immutabilis permanet. Hoc si Scholasticis sufficit, nulla ratio superest, cur non & perpetuam illam iustitiae voluntatem, seu amorem beatificum, quo beati Angeli & homines peccare non possunt, liberissimam voluntatem esse concedant. Est enim certissimum Angelos & homines qui beati fiunt, ita libera indifferentique voluntate iustitiam elegerit propriaque se

A libertate determinasse ad diligendam iustitiam, vel in ea perseverandum, sicut Deus ad opera quibus vel creaturas vel aliquid in creaturis operatur. Si ergo immutabilitas naturae non extinguit istam primigeniam electionis libertatem, multo minus immutabilitas gratiae interimet. Longè quippe determinatior ac stabilior est natura ad firmandam liberam voluntatem, quam est gratia. Gratia quippe in bono est instar consuetudinis, quae secunda eadem natura dicitur, non tamen natura. Significatur enim hoc nomine minus esse determinata ac stabilis quam natura. Imò proprius ille est effectus divinae gratiae, ut nos divinae naturae similes in iustitia, puritate, scientia, bonitate, libertate faciat, ut qui propriae naturae tanquam ex nihilo extractae mutabilitate in voluntatibus & electionibus nostris instabiles sumus, Deo similes per gratiam facti, non amplius in placita electaque semel bonae voluntate mutemur. Si igitur interna & naturalis immutabilitas Dei, quae electio semel determinata firmatur in aeternum, nihil officit electionis illius libertati, profecto immutabilitas gratiae minus officiet. Non enim imaginandum est aliam beatis infandi cum beatitudine voluntatem, quae propter perpetuam determinationem non sit libera, sed eadem omnium voluntas libera seu amor iustitiae liberissime susceptus in hac vita, sine ulla mutatione firmiter & ardentior, & iucundior permanet; eodem plane modo quo voluntas mala peccantium Angelorum seu semetipsos amantibus, in aeternum, sive naturae constantia, ut quod iam voluit, sive damnationis aequitate & perire debet, stabilis perseverat; quam tamen idcirco nemo dixerit esse minus liberam, etsi non alia quam illa ipsa quam dixi consideratione, qua dicitur Deum esse liberum, quia se ipsam libere sua voluntate determinavit. Hinc divus Thomas expressissimè docet, quod voluntas Angelorum naturaliter sit immutabilis circa ea, quae ad ordinem naturae pertinent, & ideo etiam consequens esse, ut immobiliter perseverent, vel in aversione vel in conversione respectu supernaturalis boni. Nam, inquit, secundum modum naturae suae competit ei, ut immobiliter inhaereat ei quod per propriam voluntatem elegit. Unde statim adijcit, quod sicut motus aversionis à Deo, fuit in diabolo voluntarius, ita etiam & quies in eo quod voluit esse voluntaria. Nam voluntarie perseverat in malo: sed tamen voluntas eius in hoc immutabiliter manet. Porro voluntatem illam reproborum Angelorum in perpetuo esse actum proprii amoris, esse videtur indubitatum. Cum enim naturalis mentis vivacitate semper in actu sint, & ad aliquid voluntate moveantur, amisso jam

amore superioris boni, non aliud amant quam seipfos. Nam quicquid amant seu volunt, alicui volunt, nec alteri quam sibi. dum cuncta quæ volunt, eo referunt, ut sibi bene sit. Finis enim cui, in omnibus finibus qui amantur præcellenti modo dominantur. Cum ergo solus amor ille purissimus superioris boni à se ipsa creaturam extrahat, dum hoc operatur, ut neque seipsam d. ligat propter se, sed ille ipse amor etiam naturalis, quo se complectitur & id quod diligit & ipse qui diligit, in Deum velut finem, non solum qui diligitur, sed etiam cui cedant & cedere debeant, profecto amissa illa dilectione Dei, nihil superest, nisi ut ad seipfos referant, quicquid diligunt, & per quemcumque sceleratissima delicta omni illi sui superbissimi no. satis actum velint. Unde in perpetuo actus esse videtur ille amor sui stabilis, immutabilis; & quicquid variarum cupiditatum ad blasphemandum, dominandum, nocendumque hominibus erumpit, instar variarum electionum sese habere respectu præconcepti & semel stabiliter prædicti & electi finis, in quem Deum deferendo occidere. Unde sanctus Bonaventura asserens exemplum de avaro qui quamvis naturaliter appetat beatitudinem, tamen propter pervertitatem voluntatis, appetit eam in civibus & ideo peccat:

To 2. d. 7. Sic intelligendum, inquit, quod diabolus naturaliter diligit Deum ut conservatorem: sed voluntas diaboli illam dilectionem referit ad propriam utilitatem & ideo peccat. Et mox: Diabolus cum non obdormiat, semper in eo vigent interiores virtutes, & ita semper sunt in actu veluti nolle, sicut in homine vigilante. Et de continuatione ejusdem illius voluntatis malæ qua ceciderunt demones: Omnis qui peccat liberè vult, ideo continuatio peccati usum liberi arbitrii non excludit, sed includit. Et divus Thomas in questionibus de veritate, quærens utram voluntas possit facere ut liberum arbitrium hæreat immobiliter in peccato, respondet: Dicendum quod per se causa peccati voluntas est, & per ipsam peccatum conservatur. Quæ quamvis à principio ad utrumque se haberet æquanter; tamen postquam se peccato subiecit, efficitur ei peccatum quasi naturale, & ex hoc ei immutabiliter quantum est de se, manet in illo.

Rursum titud certum est, beatos homines & in primis Angelos indifferenti voluntate Deo cohaesisse, & in illa ipsa eadem cohaesione, hoc est, illius primæ voluntatis electione stabiles permanere; stabilitatem illam præstante Dei gratia, quam natura non poterat: ut qui natura immutabiles electione, quemadmodum Deus est, esse nequeunt, immutabilitatem eligendi ex Dei bonitate fortiantur. Vtrumque significavit non obscure Augustinus. Nam quod eadem omnino sit voluntas Angelorum in via & in patria, sive stantium

A sive cadentium, in eius doctrina manifestum est, dum de bonis Angelis ab initio huc usque non peccantibus dicit: *Meliorum esse creaturam Lib. 3. de lib. que quamvis habeat liberam voluntatem, Deo tamen semper infixa nunquam peccaverit. Et paulò post: Si te delectat creatura, quæ perseverantissima voluntate non peccat. Et iterum: Habet illa sublimis (creatura) perpetuam beatitudinem suam, in perpetuum fruens creatore suo, quem perpetua tenenda iustitie voluntate promeretur. Ac deinde comparat creaturam quam peccandi perpetua voluntas vult, & eam quæ permanet in voluntate iustitie. De quibus identidem repetit quod Deus prævidet illam non solum peccaturam, sed etiam in peccandi voluntate mansuram; hanc in legibus iustitie permanuram. Quæ apertissime clamant Augustinum hoc sentire, quod eadem omnino voluntas libera, qua iustitiam vel peccata delegerunt, in eisdem immutabilis permanet. Nam revera premium rectè viventium, & pena peccantium, illa prima & præcipua & capitalis est, quod cuique creaturæ rationali id stabiliter amare detur, quod amare delegerit. Hoc est enim ejus beatitudo atque damnatio. Nam nihil æquius quam ut in premium dilectionis, unicuique res dilectæ non auferatur, sed cuique concupita sua beatitudo tribuatur; per hoc enim ipsum quisque beatus fieri cupit, quod velut finem amandum constituerit. Quod verò hujusmodi immutabilem voluntatem gratia & pena tribuat, ut videlicet in bono divinæ naturæ similes efficiamur, Augustinus non minus aperte indicat quando dicit: *Cumcumque creatura rationali præstatur ut peccare non possit, non est hoc natura propria, sed Dei gratia. Ac per hoc solus Deus habet immortalitatem, qui non cuiusquam gratia sed natura sua nec potuit nec potest aliqua conversione mutari, nec potuit nec poterit aliqua mutatione peccare. Peccare quippe non est aliud quam ab habita bona voluntate mutari. Unde damnatis Angelis dicit; quod habent arbitrium ad maximam malevolentiam in penam sui sceleris obduratum, nec eas sana fide dici posse, ad pristinam pietatem correctam aliquando voluntate converti. Quæ cum ita sint, ut amor beatorum & voluntas obdurata damnatorum, non sint aliud quam voluntas seu electio illa prima libera, majori & stabiliori robore per gratiam penamque perseverans, ut in immutabili bona voluntate beati Deo similes efficiantur, damnati vero in mala voluntate defectivam & fugitivam quandam Dei, quemadmodum & in peccatis omnibus, similitudinem gerant, nulla profecto ratio dari poterit, contra libertatem istarum remuneratarum voluntatum, quæ non tanto violentius libertatem divinæ voluntatis impediatur, quanto naturalis electio; nis immutabilitas gratuitam superat.**